

1980 APR 11

MAGYAR IFJÚSÁG

244

Tűzfalak. A kémények — az utcák kégyetlen festői — farkasszemet néznek egymással szenvtelenül. S ha lehunyják szemüket: új házat, parkot, játszótérrel álmódnak oldalukra.

A kavicsal felszórt, fedett uszoda méretű telken bal oldalt hat pad sorakozik, az utcához közel három szomorú libikóka. A kapun, amely fölött több mint tíz éve nem olvasható házszám, öklömnny lakat.

A járdán térdemig érő srác dekázik kitartóan. Ötvenhét a mai rekordja. Olykor messzire pattan tőle a labda, komótosan utána lépked s arcán neheztelő kifejezéssel halássza el a kétségbeesetten fékező autók orra előtt. Kérdezem, miért nem bent játszik. Válasz helyett a lakatra mutat.

Sokkal többet a szemközti szuster sem tud az egykori ház hült helyének jelenéről. Bezzeg tudnak a bal oldali házban, valóságos lakógyűlés kezdődik az udvar közepén. A ház mestere viszi a szót.

— Azelőtt kiírták, hogy „csak 12 éven aluliak használhatják a játszótér”. Mondani sem kell, hogy esténként, tisztesség ne esék, minden pad foglalt volt. Aztán az egyik iskola kapta meg az elárvult telket, de jóformán alig jártak itt a gyerekek. Most, úgy tudom, egy vállalat fiataljai bérlik, három ház lakói szídják őket, csak úgy döngenek a falak, mikor elkezdnek futballozni. De ez még hagyján, odapiszkítanak a fal mellé, büzlük az egész környék. Jobban szeretjük volna, ha a közelben levő óvodások kapják meg.

— Egy erre felé gyakran setáigató bácsi ajánlotta, hogy hozzuk ide játszani a gyerekeket — mondja az emlegetett óvoda vezetője. — Délelőttönként a jószágos házmeister néni engedett be minket az udvarukból nyíló „művészbejárón”, illegálisan.

Aztán lebontották a szemközti házat is. A földetlen telket szinte holtversenyben igényelte a már megismert s egy másik óvoda. Salamoni döntés született: a tanács engedélye mindkét gyermekintézmény nevére szól. Azóta a sít-dzsungelt gazdag növényzetű, különféle játékokkal, nagy homokozóval ellátott játszópark váltotta fel a kimeszelt tűzfalak között.

— Nagy biztonságot jelent, hogy zárt területen és nem a szűkös óvodában vagy valamelyik téren játszhatnak a gyerekek. A reggeli alkotó játékokat, és az ötperces tornákat ha az idő engedi rendre a grundunkon tartjuk meg.

Grund. Hasztalan próbáltam nyomára bukkanni valamilyen szívemnek tetsző meghatározásnak. Az idegen szavak szótára, az értelmező szótár, a lexikon, mint ha csak szerkesztők összébeszéltek volna, egyöntetű ridegséggel csak ennyit közölnek: „beépítetlen városi telek”.

Ennyi lenne mindössze? Aligha. Gondoltam, megkérdezem a legilletékesebbektől, a srácoktól. Sokkal okosabb így sem lettem. Sokan nem is hallották ezt a kifejezést. Másoknak rémlett valami a Pál utcai fiúkból. Egy gimnazista amondó volt, hogy neki van egy bitang Grundig magnója.

Arra gondoltam hát: nincs már grund. A tárgy és a fogalom is eltűnt. Már hogyan lenne, vitatkozott velem másik énem, hiszen az öreg, lebontott épületek helyén egyre több a beépítetlen telek.

Grundsirató

De hát attól, hogy üres egy telek, még távolról sem grund...

Mitől grund a grund? Hát valamilyen nagy titoktól, amelybe csak egy kisgyerekközösség van beavatva. A grund ennek a társulásnak tanácskozó, gyakorló s egyúttal rejtekhelye, vagy ha úgy tetszik, felségvíze, amelyet esküvel, erővel védeni kell az utolsó csepp vérig a betolakodó ellen.

Hogyha ez a grund, akkor ilyen csakugyan nincs. Valaki szomorúságom láttam azzal próbált vigasztalni: „komolyabbak ennél a mai gyerekek”. Nagy kérdés, hogy igaz-e, s ha igen, akkor sem szeretnek kevésbé, amúgy istenigazából játszani, mint teszem azt Bóka vagy Ács Feri szeretett. „Az iskolák, az úttörőmozgalom, a KISZ más természetű, tartalmasabb kapcsolatokat teremt a gyerekekkel: mozgalmi s szakköri vonatkozásban egyaránt”. Így aztán a grund szinte észrevétlenül beleolvadt „az országhatár nélküli”, egymástól alig megkülönböztethető játszótérek fogalmába. S ha valamilyen csoda folytán egy kései Boka s egy ugyancsak kései Ács Feri kis seregeik unszolására kiánsná a kései fűvész kert humuszából a harci bárdot, legfeljebb annyit olvashatnánk valamelyik lapban: „A Pál utcai fiúk szellemi vetélkedőn és kispályás labdarúgó-mérkőzésen mérték össze erejüket”.

Klauzál tér. Valamikor az én

terem is volt. Ott laktam az ötben Mariska néni albérteti szobájában harmadmagammal. Esténként, mikor az öregasszony magára zárta szobája ajtaját, kilopakodtunk a konyhába, meggyújtottuk a gázt, s befaltunk egy üveg cseresznye- vagy meggybefőttet, amit Kuti Pista mamája szállított hűségeesen a fővárosban szerencsét próbáló kisfiának, hétről hétre, hátizsákban Székesfehérvárról. Magostul ettük „a fülbevalót”, mert hogy úgy laktatóbb.

A tér akkoriban olyan volt, mint bármelyik tér a jó öreg Erzsébetvárosban. Annnyiban azonban mindenképpen más, hogy a szót mindig Kopasz vitte. Mikor melőlől hazafelé jövet a padtársasága mellett elhaladtam, mindig annál a résznél tartott, hogy: „...és akkor bevágtam egy akkorát neki”. Soha sem ugyanazt a történetet mesélte, akkor nem tudta volna magához láncolni hallgatóságát. A többiek a labda bűvöletében éltek. Soha nem felejttem: Fischer Árpi, egy vékony, hajlott hátú srác volt a lábténisz, vagy ahogy akkoriban mondtuk a lábtangókirály.

A tér ma valóságos játszókombinát. Megtalálható rajta minden, mi szem-szájnak ingere. Talán még több is annál. A körút felőli rész a fiatalok birodalma, közepén kismamák sütkéreznek, ringatják kicsinyeiket, a kocsmához közelebb pedig az öregek sakkoznak, vagy „áztatják a piros hetest” — ultiznak.

A mászódombon egy-két leendő alpinista kaptat le s föl. Odébb korlátlan úr a labda. A labda, amelyet mély-növésű vagy langléta srácok rosszul, vagy ígéretesen, de kivétel nélkül mindenki dédelget. Természetesen a körülkerített kézilabda- és kosárlabdapályán is. Bűvölik, szelídítik a bőrt, a bőrt, amely többnyire csak gumilabda. A legkisebbek tátott szájjal jegyzetelik a menőket. Nekik a legtrikább esetben jut szerelés, szedik hát mámorosan a lasztit. Mintha az ősi ígének engedelmessé válnának: „Szusza is így kezdte!” Közben újabb góllövőt ünnepelnek. Rövid tanakodás az eredményről, aztán parafálják az egyezséget: két góllal, 29:27-re vezetnek a sapkások. Egy kalapos bácsi rezignáltan kérdezi: hogyan lesz ezekből a csapatúz gyerekekből százezzer körmét rágó ember szemeláttára unatkozó futballista a pályán?”

Egy kóbor pettyes a kocsijában hasaló csecsemő kobakján változtat irányt. A sétáltató apa büszkén néz körül: „lám, hogy csúsztatja fejje! a gyerek! „A feltámasztásra váró gyepen szerény tábla; labdázni tilos! Tőle helyből-ugrásnyira egymástól két iskolatáska — a másik kapufa. Járjatok utána, ha nem hiszitek: két copfos lány torinózik egykapura.

Kertész Péter